

raliter impossibile, ut anima multum in perfectione proficiat, sine particulari, et tenera quadam devotione erga sanctissimum Dei genitricem.

CAPITULUM X.

De quibusdam Monitis magis notatu dignis ad Confessarios et Parochos : cum praxi docendi orationem mentalem.

§. I. Monita ad Confessarios.

172. Ex his quæ superius diximus annotanda sunt hic aliqua principaliora, et quæ advertere debet Confessarius in suo officio exercendo.

173. I. Ante omnia curet ex una parte summam adhibere charitatem in excipiendis peccatoribus, iisque animandis ad confidendum in divina misericordia, ex altera vero ob humanum respectum non praetermittat eos fortiter admonere, simulque ostendere ipsis statum infelicissimum, in quo reperiuntur, ac assignando media opportuna ad se liberandum ex malis habitibus jam contractis; et præcipue sit inflexibilis in differenda eisdem absoluzione, quoties oporteat.

174. II. Ut plurimum interroget rudes, utrum sciant principia fidei mysteria. Videatur circa hoc quod diximus n. 22.

175. III. Hujusmodi rudes, aut alios neglectæ conscientiæ non omissit interrogare circa ea, in quæ frequentius solent incidere; quoties ipsi ex se non confitentur.

176. IV. Cautissimè se gerat in interrogationibus de materia turpi, præsertim cum pueris, puerisque, ne isti addiscant quod ignorant. Et si ipse in hujusmodi materia tentationes patiatur, elevet saepius mentem ad Deum, se convertendo ad aliquam sacram imaginem; et priusquam incipiat Confessiones audire, renovet semper rectitudinem intentionis.

177. V. Patres, matresque familiæ interroget non modo in genere circa filiorum educationem, sed etiam in particulari; et maxime exquirat, utrum filios corrigant sicut decet; si curent, ut sciant doctrinam Christianam, ut vitent consortium personarum pravi exempli, et præsertim si sint puellæ, diligentissime cavendo, ne conuersentur cum juvenibus, et multo minus cum personis suspectis, scilicet uxoratis, Religiosis, et Ecclesiasticis.

178. VI. Pœnitentes, de quibus justa potest esse suspicio, quod propter erubescientiam aliqua peccata tacuerint, (ut sunt rudes, mulieres, et pueri) interroget, utrum anteactæ vita scrupulorum aliquem habeant, eos animando ad dicendum omnia. Per has interrogationes solent liberari plures animæ à sacrilegiis.

179. VII. Etiamsi magnus esset pœnitentium concursus, non

§. I MONITA AD CONFESSARIOS.

se acceleret plusquam oportet, ita ut pro audiendis plurimum Confessionibus, deficiat vel circa integratatem Confessionis, vel circa debitam dispositionem, aut omissit illis præbere monita necessaria.

180. VIII. Quando quis confitetur aliquod grave peccatum, et præsertim si plures illud commiserit, non sufficit exquirere tantummodo speciem et numerum; sed interroget, utrum antea in illud cadere consuerit; et insuper cum quanam persona peccaverit? Et quo loco? ut intelligat utrum sit habitus, aut occasio quæ sit auferenda. In hoc plures errant Confessarii, et inde tot tantarumque animarum ruina procedit; omittendo enim Confessarius hujusmodi interrogationes, nequit dignoscere, utrum poenitens sit recidivus, et consequenter nequit illi tradere media opportuna ad evelendum habitum, et occasionem. Observetur quod dictum est in Cap. IV et V in quibus vidi mus pœnitentem recidivum omnino absolu non posse, nisi post experientiam emendationis, vel post exhibitum extraordinarium aliquod signum suæ dispositionis. Et quando agitur de occasione proxima, fortiter se gerat sine ullo personarum respectu in differenda absoluzione, quounque pœnitens occasionem removeat, quando actu existit, ut explicavimus n. 64. Et si occasio est necessaria, saltem quounque è proxima evadat remota adhibendo media sibi assignata.

181. Speciali modo sit inflexibilis in deneganda absoluzione sponsis qui secum conversantur; sicut et genitoribus qui id permittunt: neque credit illis asserentibus nullum inesse malum; hoc enim est moraliter impossibile; ut docet experientia.

182. IX. Deneget quoque absolusionem illis qui volunt ad aliquem ordinem sacrum ascendere, dum adhuc sunt aliquo vito vito habitu irretiti. Nisi viderit illos adeptos esse bonitatem positivam ad hunc gradum necessariam, ut dictum est n. 79.

X. Caveant etiam, et diligenter caveant dissuadere aliquæ adolescentem à vocatione religiosa propter humanos respectus quod excusari non potest à peccato mortali, ut docet S. Th. Quod Ib. 3. art. 14. Oh quot Confessarii imperiti sine ullo scrupulo abstrahunt juvenes à vocatione ad statum magis perfectum, nulla alia ratione ducti, quam ut placeant eorum propinquis, asserendo filios teneri præstare obedientiam genitoribus! Docent communiter Doctores cum S. Thoma, in electione statu unumquemque frui sua libertate: et magis quam genitoribus præstandam esse obedientiam Deo vocanti. E contrario advertat Confessarius, quod ipse nequit absolvere quosdam alios, qui sine vocatione vellent ad Ordines sacros ascendere. Vide Librum 6. n. 803.

185. XI. In excipiendis Sacerdotum Confessionibus reverenter se gerat; sed gerat se etiam fortiter in faciendis debitis correctionibus, et in deneganda absoluzione, quoties oportet. Et Sacerdotem parum meticulosæ conscientiæ non omissit interrogare præcipue circa hæc tria. I. Utrum distulerit celebra-

tionem Missarum per mensem, si fuerint Missæ Mortuorum; et per duos, si fuerint vivorum: hoc enim non excusatur a peccato gravi (vide lib. 6. n. 317. Qu. II.) 2. Utrum celebravit festinanter; impendens enim in Missæ celebratione minus quam horæ quadrantem, etiamsi esset Missa votiva BB. Virginis, aut Mortuorum, nec etiam excusabitur a culpa gravi (l. 6. n. 400.), quoniam in tali temporis spatio non poterit non deesse notabiliter cæremoniis, aut saltem convenienter earumdem gravitati tam necessariæ ad venerationem tanti hujus Sacrificii. 3. Utrum satisfecerit obligationi divini officii, præcipue si est Beneficiatus. Non omittat etiam insinuare, ut se habilitet juxta suam capacitatem ad lucrandas Deo animas, ut celebret Missam cum debita præparatione, et gratiarum actione, ut incombatur orationi mentali, sine qua difficillimè bonus erit Sacerdos.

184. XII. In materia restitutionis ordinariè non absolvat pœnitentem, nisi priùs, cùm possit, restituerit rem ablatam. Nihilominus advertat multos excusari à restitutione ratione præscriptionis cum bona fide. Et h̄c notandum, 1. Bona mobilia, quando adest titulus præsumptus, præscribi spatio trium annorum; immobilia vero spatio decem annorum *inter præsentes* et viginti *inter absentes*. 2. Probabile esse præfata præscriptionem valere in foro conscientiæ, etiam in illis locis in quibus in foro externo non viget lex præscriptionis, ut in Regno nostro, ob difficultatem probandi bonam fidem. Excipienda vero sunt præscriptions illæ, quæ expressè prohibentur ab aliqua lege Municipalí, ut ex. c. in Regno nostro reprobatur præscriptio haeredis, quoties testator mala fide possiderit. Videantur aliae doctrinæ circa præscriptionem relatæ in Morali (Lib. 3. ex n. 504. usque ad 517.)

185. XIII. Si pœnitens aliquam acceperit injuriam, propter quam inimicus sit inquisitus in Curia, non absolvat illum, (ordinariè loquendo) nisi priùs in scriptis fecerit remissionem. Videatur præsens Praxis n. 38.

186. XIV. Quando prævidet monitionem non esse profutram, et pœnitens est in bona fide, illam omittat: præsertim quando agitur de nullitate Matrimonii jam contracti. Excipienda tamen est obligatio denunciandi Confessarios sollicitantes in materia turpi, quoniam Confessariis directe est injunctum præceptum imponendi omnibus sollicitatis hanc obligationem. Vide Praxim n. 8. 9. et 12.

187. XV. Curet, ut omnes in Confessione eliciant actum contritionis, nisi certe præsumat pœnitentem jam rite fecisse: nec omittat præbere illis motiva attritionis, et contritionis eo modo, quo annotavimus n. 10. Et speciali modo advertat, si pœnitens venerit indispositus, teneri Confessarium, quantum fieri potest, eum disponere ad absolutionem. Vide n. 7. *in fine*.

188. XVI. Non absolvat pœnitentes illos, qui afferunt tantummodo peccata venialia, sed habituata; nisi cognoscat illos verè pœnitere, et proponere emendationem saltem de aliquo ex

illis; aut si non ponant pro materia aliud peccatum gravius vitæ prioris, ut notavimus. n. 99. Oh quot Confessiones invalidæ (quæ in se vera sunt sacrilegia) fiunt in hoc ob Confessariorum negligentiam!

189. XVII. Illas tantummodo pœnitentias injungat, quas judicaverit facile à pœnitentibus adimplendas, ut diximus n. 11. Sed curet, ut illæ sint medicinales, ut essent, frequentia Sacramentorum; visitationes; commendare se Deo mane, et vesperè; lectio alicuius libri spiritualis: adscribere se alicui Congregationi, et similia.

190. XVIII. Personis devotis, quæ frequentant Sacra menta, non omittat insinuare usum orationis mentalis, exigendo inde rationem de ea, vel saltem interrogando utrum illam fecerint. Adhibendo hanc minimam diligentiam quisque Confessarius poterit multas animas sanctificare. Nec sit remens in concedenda Communione frequenti, quoties cernit aut prudenter existimat pœnitentem fructum ex ea perceptum.

191. XIX. Scrupulosis personis insinuet ante omnia obedientiam, illisque semper inculcat, quod obediendo erunt securæ, inobediendo verò exponent se periculo damnationis. Viriliter semper, et rigidè exigit obedientiam, intrepide semper loquendo; quia si cum timore loquetur, illas pejus quam antea confundet. Det illis regulas generales ad dubia sua deponenda, quemadmodum cuique magis expedit: e. c. Illi, qui semper dubitat de transactis confessionibus, jubeat amplius non conteri, nisi peccata illæ, quæ certò sciat fuisse peccata mortalia, et certò etiam sciat nunquam se confessum esse. Et circa hoc Confessarius constantissime se gerat nunquam audiendo, si non obdiat, si enim Confessarius aliquando cedat, pœnitens nunquam curabitur. Quidam Confessarii maximam hujusmodi animabus causant perniciem, eas audiendo. Alicui verò timenti singulas suas actiones esse peccata, imponat vincere scrupulum, et liberè operari quoties non advertat certum esse peccatum.

192. XX. In seligendis opinionibus, quando agitur de subtrahendo pœnitente à periculo peccati formalis, Confessarius non taro uti debet opinionibus benignioribus, quantum christiana prudentia permittit. Quando verò aliqua opinio reddit magis proximum periculum peccati formalis, tunc omnino suadere debet opinionem rigidorem. Vide dicta n. 65. Dico suadere, quia quando opinio est probabilis, et pœnitens vult eam sequi, non potest illi absolutionem denegare ob jus certum, quod ille acquiescerit per confessionem jam factam suorum peccatorum, ut n. 115.

193. XXI. In audiendis Confessionibus mulierum, illisque per tractandis, adhbeat eam majorem austерitatem, quæ conveniens est secundum prudentiam; et ideo recuset munuscula, effugiat familiaritatem, et omnia alia, quæ possunt esse causa adhesionis. Ob aliquem circa hoc negligentiam, oh quot Confessarii et suas, et pœnitentium animas perdiderunt!

194. XXII. Sit humilis, nec de sua doctrina præsumat; unde frequenter oret Deum ob merita Iesu Christi, et præsertim in casibus dubiis, ut velit sibi lucem ad bene solvenda dubia impetrari: « Invocavi, et venit in me spiritus sapientiae. » *Sap. 7. 7.* Et ideo Confessarius, qui orationem non facit, difficiliter recte incedet; et in dubiis magis implicatis, aut majoris consequentiæ non omittat consulere alios viros doctos, et majoris experientiæ. Præsertim ita se gerat in directione alicujus animæ elevatae, et quæ à Deo aliquibus gratiis supernaturalibus sit donata, quando ipse in hac materia est parùm expertus. Aliquos, qui scientiam mysticam vir primoribus labris degustarunt, pudet ab aliis consilium petere: non ita se gerunt verè humiles; hi non modò consilium petunt, imò et à pluribus petunt quoties oportet: sed etiam nullam omnino sentiunt difficultatem præcipiendi hujusmodi animabus, ut se conferant, ob directionem, ad magistros magis peritos: vel saltem, ut illorum subeant judicium. Has verò animas Confessarius nunquam audiat in diebus festivis, sed tunc det locum magis indigentibus, et præcipue pauperibus campestribus.

§. II. Monita ad Parochos.

195. EXPEDIT hīc breviter annotare quasdam particulares Parochorum obligationes circa curam suarum ovium.

196. I. Parochus tenetur eas instruere circa fidei mysteria, et res alias ad salutem necessarias, ut sunt, 1. Quatuor mysteria principalia; scilicet quòd existat unus Deus, qui est omnipotens, sapientissimus, creator, et Dominus omnium, misericors, et amabilior quocumque bono; et præcipue quòd tam bonorum, quam malorum sit justus remunerator; insuper mysterium SS. Trinitatis, Incarnationis, et mortis Iesu Christi. 2. Sacraenta necessaria, ut Baptisma, Eucharistia, Pœnitentia, et alia saltem quando sunt suscipienda. 3. Symboli articuli, inter quos præsertim virginitatis Mariæ Sanctissimæ sessio Iesu Christi ad dexteram Patris, scilicet quid ipse in cœlis sedeat cum Patre in gloria coequali: resurrectio corporum in iudicio finali faciendo à Christo Domino: unitas Romanæ Ecclesiæ, in qua sola reperitur animæ salus; et denique æternitatis paradisi, et inferni. Quæ omnia unusquisque fidelis tenetur scire sub gravi. 4. Præcepta Decalogi, et Ecclesiæ. 5. *Pater noster, et Ave Maria*, et actus fidei, spei, amoris, et contritionis. Sicuti graviter peccat ille, qui scire hæc neglit (quæ scienda sunt non modò in quantum ad nomina, sed etiam in quantum ad sensum), ita etiam graviter peccat Parochus, ut aiunt communiter Doctores, si per se, vel per aliam idoneam personam (quoties ipse fuerit legitimè impeditus,) ut habetur in Concilio Tridentino (*sess. 5. c. 2.*) omiserit docere saltem in substantia suos parochianos, pueros, et adultos, qui ea ignorant. Unde quoties ipse videt patres, aut dominos non carentes mittere filios, aut servos ad doctrinam, tenetur apprehendere media opportuna apud Episcopum, qui, ut habetur in

§. II. MONITA AD PAROCHOS.

Tridentino *sess. 25. cap. 3.* potest cogere genitores etiam per Ecclesiasticas censuras. Parochi probi retinent notam puerorum ut sciant eos qui desunt. Imò dicit *Croix. l. 2. qu. 149. et l. 3. p. 1. n. 767.* si extint personæ aliquæ rudes, quæ nequeant ad Ecclesiam venire, ex eo quia debent custodire domos, aut greges; si illæ existant in gravi necessitate spirituali, debet Parochus privatim accedere ad eas instruendas *cum quanto cumque suo incommodo*, ut loquitur idem auctor. Saltem, quando hoc difficillimum esset ob magnum numerum harum rudium personarum, procuret eas examinare, et instruere tempore præcepti Paschalis, vel quando veniunt ad petendas fides pro susceptione Sacramenti Confirmationis, vel Matrimonii. Operæ quoque pretium est, ut parochus exploret magistros, et magistras, ut bene instruant pueros et puellas circa doctrinam, et media bene vivendi in sancto Dei timore.

197. II. Parochus tenetur per se ministrare Sacraenta, quoties parochiani justè exposcunt. Et si forte œconomum constituerit, ejus vitam et scientiam diligenter examinet; alias omnium inconvenientium, quæ postea evenient, ipse Deo redditurus est rationem. Insuper tenetur assistere morientibus, nisi adsit alius idoneus. Peccatoribus autem habituatis morientibus specialem tenetur præstare assistantiam, quoniam isti existunt in gravi necessitate suæ assistentiae. Et circa Extremam Unctionem, attendat id, quod habet in Catechismo Romano (*part. 2. cap. 6. nu. 9.*) « Gravissime peccant qui illud tempus ægrotos ungendi observare solent, cum jam omni salutis spe amissa, vita, et sensibus carere incipient. » Tenetur quoque se informare, utrum sui subditi præcepto Paschali satisfecerint; *Barb. de Off. Par. c. 2. num. 7. et Segneri Par. Instr. c. 23.* Et diligentissime caveat nunquam committere cuicunque Clerico schduas Communionis.

198. III. Cavere quoque debet Parochus, ne concedatur habitus clericalis illis pueris, aut adolescentibus, qui moribus suis non præ se ferunt indolem ecclesiasticam. Diligenter postea eruditus debet circa statum Ecclesiasticum Clericos suos jam habitum deferentes; aliter illi sine instructione relictii, et moribus depravatis, aut per fas, aut per nefas ad Ordines inde non sine magno suæ urbis scandalô et detimento ascendent. Pretermitto hīc loqui de maxima ratione, quam Deo reddituri sunt Parochi illi, qui exhibent fides Ordinandis, quos ipsi bene noscunt indignos, aut exhibent illas priusquam se reddant securos, prævia diligenti informatione, de ordinandorum bonitate.

199. IV. Tenetur Parochus se informare de iis, qui vivunt in peccato lethali, ut eos corrigat: de inimicitiis, et scandalis præsertim inter sponsos, ut quantum possibile est, illis afflaret remedium. Inquit S. Th. (*z. 2. qu. 33. a. 2. ad 4.*). « Qui habet spiritualiter curam alterius, debet eum querere ad hoc, quod eum corrigat de peccato. » Et quando scandalum est alicujus personæ potentis (et præcipue Sacerdotis) cui ipse enim non va-

let remedium afferre, debet saltem de hoc Episcopum certiorare pro remedio opportuno : et ob quemcumque respectum aut timorem hoc non potest omittere. Bonus pastor tenetur dare vitam pro ovibus suis.

200. — V. Curet, ne sponsalia celebrentur longè priùs quam celebretur matrimonium : perfectis enim sponsalibus, toto tempore quod nuptias præcedet, tam sponsi, quam eorum genitores in mortali peccato existent.

201. VI. Quando in aliqua urbe, cernuntur notabilia inconvenientia, quibus Parochus nequit afferre remedium, ipse tenetur omnem curam adhibere ad Missionem obtinendam. Et semper expediens erit, ut quandoque advocet etiam aliquos Presbyteros exteros pro bono animarum verecundiorum : et multò magis si ad suum oppidum non solet Concionator quadragesimalis accedere ad audiendas confessiones : parochus verò ille, qui rejicit Missiones, magnam ingerit suspicionem sive probitatis.

202. VII. Non modo Parochus debet auferre malum, sed etiam bonum promovere, quemadmodum faciunt omnes boni pastores, qui nunquam omissunt exhortari ad frequentiam Sacramentorum, et Congregationum, ad visitandum Sanctissimum Sacramentum, et divinam Matrem : ad Novenas, ad associationem Venerabilis, quando datur tanquam Viaticum, et ante omnia ad orationem mentalem, de qua in §. III. ubi exponemus proxim, et methodum facilem, quæ parochis et Confessariis poterit inservire ad ceteros in ea erudiendos.

203. VIII. Parochus tenetur ad concionandum diebus Dominicis, et festis principalioribus; ex quo Doctores (vide l. 3. n. 269 et 360.) affirmant graviter peccare Parochum qui per mensum continuum, aut per tres menses discontinuos concionare omituit, exceptis duobus mensibus, in quibus permittit Trid. Parochis, ex justa causa ab Episcopo approbanda, posse licet abesse. Et hic notandum est, Trident. (sess. 5. c. 2. de Ref.) præcepisse ut Parochi gregem suum verbo divino pascant, sermones faciles pro ejus captiu habentes, quo possit populus capere quæ illi concionantur : cum enim expertum habetur, fidei, sicut ipsa diffunditur prædicatione, ita per eamdem conservari (*fides ex auditu*), parum utilitati erunt populis eae conciones, quæ similes non erunt illi concionandi rationi quam tenuerunt Christus et Apostoli, qui prædicabant non in « persuasibilibus » humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et veritatis, » ut Apostolus ait. Ideoque jure merito V. P. Magister Avila non Iesu Christi ministros, sed proditores appellabat eos qui inanis gloriae cupiditate conciones habent. Et P. Gaspar Sanctius aiebat his nullos esse crudeliores in Ecclesiam Dei insectatores, dum sic concionando causa sunt cur pereant multæ animæ, quæ si illis juxta Apostolorum normam prædicaretur, utique salvæ fierent. Verba inania, periodos sonoros, descriptiones inutiles, dicebat S. Franciscus Salesius esse pestem concionis, cuius unicus finis esse debet, auditorum voluntates erga bonum mo-

vere, non autem intellectum inutiliter pascere. Experiencia jam docemur, per hujusmodi conciones tot figuris, et tropis, et dicendi fucato artificio adornatas, animas ad bonam frugem non redire, quia auxilium suum Deus vanitati non confert. Et hoc omnium concionatorum gratia, qui ex vanitate concionantur, dictum sit, sed potissimum eorum, qui curam animarum habent, quibus Tridentinum loco citato sic præscribit : « Archipresbyteri quoque, Plebani, et quicunque Parochiales... curam animarum habentes, ecclesias quocumque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitimè impediti fuerint, diebus saltem Dominicis, et festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua, et earum capacitate pascant salutaribus verbis. » Notentur illa verba, pro earum capacitate; unde certe Concilio contraveniunt illi Pastores qui sublimi stylo utuntur populi audientis capacitatem excedeant.

204. Hic quoque juvat animadvertere quædam magna consideratione digna, quæ Parochus, conciones habens, populo sibi commisso inculcare debet. Et 1. quod ad emendationem non sufficit proponere peccata vitare, sed etiam debent occasiones peccandi removeri. Et loquendo de sponsis, qui domos sponsorum frequentant, dicat tam ipsos, quam illarum parentes, qui hoc permittunt, non posse absolvi, nisi præfatas occasiones aferant.

205. Insistat 2. in homines qui cauponas frequentant, eis patefaciendo plurima peccata quæ ibi præter ebrietates committi solent, blasphemias nempe, contentiones, scandala, obscenitates, discordias cum domesticis, defraudationes victus à familia, etc.

206. Incepit 3. atque invehatur sæpe contra vitium (quod est generale, præcipue in campis, et in officinis) inhonestè loquendi : et tanto magis si haec verba inhonesta proferantur coram pueris, puellis, aut personis diversi sexus. Ob hos turpes sermones, quot pueri perversi fiunt ! Et de hoc admoneat parentes, dominos, et opifices officinarum, ut vigilantes sint in corripiendis, et castigandis filiis, aut famulis, qui hos sermones effutiant, præcipue messis et vindemiae temporibus.

207. Insistat 4. in ostendendo sacrilegii enormitatem, quod committunt illi, qui confitentur, et communicant, aliquod peccatum propter erubescientiam reticentes. Et ut horrorem concipient adversus tantum scelus, curet sæpe narrare aliquod formidabile exemplum ex illis, qui, erubescentes de aliquo peccato, sacrilegè confessi sunt; et ad hoc potest uti præcipue illo libello P. Vega, cui titulus : *Casi della Confessione*, etc.

208. Sæpe insinuet 5. necessitatem doloris et propositi ad Confessionem requisitorum, etiam pro venialibus, exhortans, ut nemo ad absolutionem recipiendam accedat, nisi saltem de aliquo peccato veniali eorum, de quibus se accusat, verum habeat dolorem: aut nisi exponat pro materia certa aliquod peccatum vitæ præteritæ, jam alias confessum, cuius verè se pœnitit, ut

valida sit confessio. Et quoniam rudes parum intelligunt, quomodo debeat esse dolor, saepe ostendat quod pœnitentes, ut valide confiteantur (sive contritionis sive attritionis sit dolor) debeat eam concipere displicentiam de suo peccato, ut illud odio habeant, et abhorreant plus quam cætera mala.

209. Hortetur 6. ut in iracundia motibus, vice blasphemiarum, aut imprecationis assuescant dicere : *Maledictum sit peccatum meum, maledictus sit dæmon; aut dicere, Maria SS. adjuva me. Domine, concede mihi patientiam.*

210. Inducat 7. in horrorem superstitiones, aut vanas observantias, quæ in usu sunt apud plures ad finem morbo medendi, aut latrones dignoscendi.

211. Instet 8. in parentes, ut in filios animadvertant, præcipue cum sunt pueri, tunc quando blasphemant, aut furantur, etc. Item, ut invigilant ad observandum et inquirendum, quibuscum illi versentur; et interdicat eis versari cum pravis sociis, et cum personis diversi sexus. Item, ut filios non admittant in lectum suum cubando; aut enim sunt nimis parvuli, et timetur ne illi suffocentur; aut grandiores, ut si sextum annum jam excesserint, et timetur ne illis aliquod præbeatur scandalum. Et tantò minus permittant simul dormire pueros et puellas.

212. Moneat 9. jugiter suos parochianos, ut internas tentationes (præcipue contra castitatem) superent, invocando nomina sanctissima Jesu et Mariæ; hoc enim est maximum contra tentationes remedium.

213. Moneat 10. jugiter quoque, ut si quis in peccatum mortale labatur, statim se conterat cum proposito quantocius confidendi, quo amissam gratiam recuperet; et hanc dæmonis fraudem ab eis eripiat, Deo idem esse unum quam duo peccata remittere; nam potest contingere, quod Deus post unum peccatum ad pœnitentiam expectet, post secundum verò eos derelinquit.

214. Doceat 11. actus, in quibus quiske mane, die et vespere se exercere debet; et ut hos in promptu habeat, breviter illos hic describimus. — Actus faciendo de mane. Signet se signo crucis, et postea dicat I. « Te adoro, Domine Deus, et ago tibi gratias de omnibus beneficiis in me collatis, et præcipue, quia hac nocte me custodire dignatus es. II. Amo te ex toto corde, et quidquid mihi hodie patiendum contigerit, et quidquid faciam, tibi offero in unione operationum et cruciatuum Jesu et Mariæ, cum intentione lucrandi omnes Indulgencias, quotquot possum, in animarum Purgatorii suffragium. III. Propono evitare hodie quolibet peccatum, ac omnem occasionem; et obsecro te propter amorem Jesu Christi, ut concedas mihi perseverantiam. Propono, præcipue in rebus adversis, obsequi voluntati tuæ, dicendo semper : Domine, fiat voluntas tua. « Jesu mi, ne removeas hodie manus tuas à me. Maria sanctissima, custodi me : Angele custos, et sancti Advocati, præstò mihi estote. » Deinde recitet *Pater, Ave, et Credo*, et ter *Ave puritati Mariæ sanctissimæ*. — Cum laborare incipit dicat :

« Domine Jesu, in unione perfectissimorum operum tuorum commendo tibi hoc opus meum, secundum tuam voluntatem regendum. » — Ante contestationem : « Benedic, Domine, cibum istum, et me quoque, ut in comedendo nullum committam defecum, et hoc totum sit ad gloriam tuam. » — Post contestationem : « Ago tibi gratias, quod bona tribuisti mihi inimico tuo. » — Ad sonitum horologii : « Jesu mi, amo te; ne permittas me offendere te. » — Si urget aliqua tentatio, replicet Jesus, et Maria. — Si lapsus sit in aliquod peccatum : « Deus meus, me pœnitet me offendisse te, nolo amplius hoc facere. »

— Et si peccatum fuerit grave, statim confiteatur. Vesperi, dum cubitum se confert, agat gratias de bonis sibi collatis. Examinet conscientiam, et postea eliciat actum doloris. Deinde elicit actus christianos, quorum exemplum habebis infra n. 286. Hortetur omnes matres, ut quotidie hos actus practicari faciant à filiis suis. Præterea ostendat, parentes teneri operam dare, ut filii Sacra menta frequentent; nam si ad ea frequenter non accedunt, facile Dei gratiam perdunt; et parentes huic damno propicere debent. Insuper eosdem moneat, quod peccant, si, causa justa non accedente, impediunt filios quominus Matrimonio conjungantur, aut eos invitatos ad Matrimonium cogant (Vide l. 6. n. 849. v. *Concoenunt, ad VI.*). Sicut contra peccant filii qui parentibus justè invitatis, Matrimonia ineunt (l. 6. dict. n. 849.).

215. Item 12. cum pro comperto habeatur, ut supra ostensum est, quod Parochus nedum tenetur ad mala impedienda, sed etiam ad bonum promovendum, populum hortetur ad quotidiam Sanctissimi Sacramenti, ac B. Mariæ Virginis visitationem. Haecque visitatio potest fieri vespere ab ipso in communis, una simul cum populo sibi commisso, designando horam populo magis accommodam, prout usus in multis regionibus cum magno fructu introductus est. Et hortetur, ut quibus commoditas Ecclesiam adeundi non est, ex domo propria eam faciant. Præ ceteris insinuet hominibus, ut frequentent Congregationem. Et omnibus, ut saepe communient, precedente debita animi præparatione, et gratiarum actionibus eam consequentibus, per exercitium actuum fidei, charitatis, oblationis, et petitionis, eos docendo practicum modum, quo hi actus fieri debeant.

216. Invigilet 13. saepe reddere suas oves erga devotionem Mariæ Virginis studiosas, declarando quanta sit potentia et misericordia hujus divinæ Matris in suis devotis adjuvandis. Ideoque insinuet, ut in communis cum familia quotidie recident quinque decades Rosarii, ut Sabbato jejunent, et celebrent Novenas in festivitatibus nostræ Dominæ, quas ipse ab altari anunciet, quotiescumque illæ incident. Valde laudabile erit, si in Sabbato ille conciunculam faceret de B. Virgine, semper narrando aliquod exemplum, et semel in anno celebrando Novenam aliquam solemnem nostræ Dominæ cum sermone, et expositione SS. Sacramenti; et ad hoc uti posset inter cæteros illo libro, quem ego ad hunc finem typis dedi, cui titulus, *Glorie di Maria*, ubi con-

gestas reperiet materias, et exempla. Felix ille Parochus, qui suos parochianos fervidos tenet in Beatissimæ Virginis devotionem; nam illi cum ejusdem Virginis auxilio vitam mangererant, et ipse in vita exili ipsam fidelem et potentem Advocatam habebit. Denique insinuet ante omnia, ut assuecant sæpius se Deo commendare, ab eo sanctam perseverantiam per merita Jesu Christi et Mariæ postulantes. Sæpius quoque prædictet gratias, et præcipue perseverantia donum non concedi nisi petentibus: *Petite, et accipietis.* Notamque faciet illam promissionem Jesu Christi, quidquid à Patre postulabimus in nomine ejus, id omne Patrem daturum nobis: «Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.» (Joann. 16. 23.) Insinuet etiam orationis mentalis usum, et curet in Ecclesia cum populo quotidie, aut saltem diebus festivis, ut illa fiat; docendo etiam modum, quem domi in ea facienda tenere possunt; ideoque hic subjungitur sequens instructio ubi exponitur necessitas, et modus practicus orationis mentalis.

§. III. Brevis Praxis orationis mentalis.

217. Non est dubitandum quin ex considerationis veritatum æternarum defectu, mundus peccatis scateat, et infernus animabus repleatur, *Desolatio desolata est omnis terra, quia nullus est qui recognitet corde.* Jerem. 12. 11. Et contra, ait Spiritus Sanctus, eum, qui sæpe mortem, judicium, et æternitatem memoratur, à peccatis liberari: *Memorare novissima tua, et in æternum non peccabis.* Eccli. 7. 40. Quidam auctor dicit, quod si à damnatis sciscitaretur: *Cur vos in inferno estis?* Major eorum pars responderet: *Nos hic sumus, quia infernum non cogitavimus.* Ait S. Vincentius de Paulo, quod si peccator missionem, aut exercitia spiritualia audiret, et non converteretur, miraculo id tribuendum esset. Jam in oratione mentali Deus est qui loquitur: *Ducam eum in solitudinem, et loquar ad cor ejus.* Oseea 2. 14. Deus utique omni concionatore melius loquitur. Omnes Sancti per orationem mentalem sancti facti sunt. Et experientia scimus, quod, qui orationi mentali dant operam, difficulter in peccata mortalia decidunt, et si casu aliquando in ea labuntur, orationi insistendo, statim resipiscunt, et ad Deum redeunt. Oratio mentalis, et peccatum, una simul consistere nequeunt. Aiebat quidam servus Dei, quod multi recitant Rosarium, *Officium Virginis Mariæ,* jejunant, et in peccatis vivere pergunt; sed qui orationem non intermitit, impossibile est, ut in Dei offensa vitam prosequatur ducere; aut enim orationem omittet, aut à peccatis cessabit. Sed si orationem non omittet, non solum peccata relinquet, sed à creaturis amorem suum removebit, et ad Deum convertet. *In meditatione mea exardescet ignis.* Ps. 38. 4. Oratio est fornax, ubi animæ accenduntur in divinum amorem.

218. Loquendo de loco, ubi oratio facienda sit, magis prior est Ecclesia; sed illis qui illuc ire aut ibi morari nequeunt, quisque locus erit orationi aptus, sive sint domus, sive

villæ. Etiam iter, et labor orationi non disconveniunt, cum etiam tunc possit mens in Deum elevari. Quot rusticæ, cum eis nihil temporis nec loci supersit laborando, et iter agendo, suam faciunt orationem? Quærenti enim Deum in omni loco, et in omni tempore invenire ille se facit.

219. Quoad tempus, aptius erit tempus matutinum. Bonum non habebunt exitum, qua in die fiunt, cum mane orationem suam quisque facere neglexit. Oratione propriè bis in die vacari deberet, mane, et vesperi; sed cum vespere commoditas non est, fiat saltem mane. Aiebat V. P. D. Carolus Carafa, piorum Operariorum fundator, unum actum amoris cum animi fervore mane in oratione factum, sufficere ad retinendam animam in suo fervore per totum diem. Quoad autem tempus, quod in oratione insumendum erit, Parochus, aut Confessarius pro sua prudentia se dirigat. Certum est, ut ad perfectionis gradum sublimem perveniat, mediae horæ spatium non esse sufficiens. Cæterum sat erit hoc tempus pro incipientibus; quos vero sedulò moneat, ne orationem omittant cum tempus desolationis advenerit. Observetur quod dictum est n. 125. Sed progrediamur ad modum practicum orationis, quem docere deceat. Oratio tribus constat partibus, præparatione, meditatione, et conclusione. In præparatione tres continentur actus quibus se exercere debet, *fidei* nempe per præsentiam Dei, *humilitatis*, et *supplicationis* divini luminis. Dicendo 1. Deus meus, credo te mihi esse præsens, et in mei nihili abyso demersus majestatem tuam adoro. 2. Domine, propter peccata mea nunc ego in Inferno crucianus essem; me poenitet me offendisse te, per pietatem tuam mihi parce. 3. Pater æterne, propter Jesum et Mariam, præbe mihi lucem tuam in hac oratione, ut ab ea fructum percipiam. Deinde dicatur semel salutatio Angelica Mariæ SS. ut ipsa hanc impetrat lucem, et semel *Gloria Patri S. Josepho*, Angelo custodi, et S. Patrono. Hi actus fiant cum animi attentione, sed breviter, et statim progrediatur ad meditationem.

220. Circa meditationem, juvat illum, qui legere scit, ut aliquo libro, sistendo ubi sentiat animum suum moveri. Ait S. Franciscus Salesius in hac re debere nos apes imitari; quæ tandem immorantur uni flori, usquedum totum mel extraxerint, et poste ad alium meant. Qui autem legere nescit, meditetur Novissima Dei beneficia, et ante omnia vitam et passionem Jesu Christi: haec (ait S. Franciscus Salesius) nobis debet esse nostra meditatio ordinaria. Oh quam excellens liber est passio Christi animabus devotis! ibi melius quam in quolibet libro percipitur peccati malitia, et Dei amor erga hominem. Quædam imago Redemptoris semel quandam allocuta est Vener. Fr. Bernardum à Corlione, qui ab illa scire petiit, an vellet, ut ipse legere disceret? et Crucifixus respondit: «Quid tua legere refert? Quid tibi libri? Ego sum liber tuus, hic tibi sufficit.»

221. Oportet autem advertere orationis mentalis profectum non solum; nec tam consistere in meditatione, quam in affecti-

116 faciendis, in supplicando, et in deliberandis agendis : et h̄i ges̄nt tres meditationis fructus ut supra innui n. 123. Igitur postquam aliquam æternam veritatem quis meditaverit, et postquam Deus cor ejus allocutus fuerit, oportet, ut ipse suo corde Deum alloquatur, eliciendo affectus, ut sunt actus fidei, aut actionis gratiarum, adorationis, laudis, humilitatis, et præ cæteris amoris, et contritionis, qui etiam est actus amoris. Amor est illa catena aurea, quæ astringit animam cum Deo. Quilibet actus amoris est thesaurus, per quem certi efficimur de amicitia : *Infinitus enim thesaurus est hominibus, quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei.* Sap. 7. 14. *Ego diligentes me diligō.* Proo. 8. 17. *Qui diligit me, diligitur à Patre meo.* Jo. 14. 21. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* 1. Pet. 4. 8. Observetur id quod in Opere morali dictum est circa hoc l. 6. n. 442. Ven. sorori Mariæ Crucifixæ visa fuit ingens quædam flamma, in quam, cum projectæ fuissent quædam paleæ, statim visæ fuerunt consumi : et hac visione ei ostensum fuit, quod per unum actum amoris auferantur, atque consumantur in anima omnes culpæ commissæ. Accedit id, quod docet S. Thomas, nempe, quemlibet actum amoris mereri unum gradum glorie æternæ. « Quilibet actus charitatis meretur vitam æternam. » Actus autem charitatis sunt dicere : *Deus meus, super omnia te cœstimo. Te diligo ex toto corde. Cupio te ab omnibus diligi.* Aut se totum divinæ voluntati committere, dicendo : *Domine, fac ut cognoscam quod tibi de me placet fieri, nam promptus sum totum excequi.* Aut se ita offerat Deo, quin sibi aliquid reservet, dicendo : *Ecce me, de me, et de iis quæ ad me pertinent, dispone pro tua voluntate.* Et hi actus oblationis sunt actus amoris, qui valde sunt Deo cordi, propterea S. Theresia quinquagies quilibet die se Deo offerebat. Sed inter alios præstantius erit dicere : *Gaudeo. Deus meus, quod es, qui es; quod es summum bonum nullius indigens, etc.* Cūm autem anima cognosceret se supernaturali sive infusa recollectione elevatam (ut explicatum est n. 133.) tunc non debet ipsa nisi ad alios actus faciendos, præter illos, ad quos sentit se à Deo suaviter trahi: cūm debeat tunc animo amabiliter intento attendere id quod Deus in se operatur. Alioquin obstaculo posset esse divinæ operationi. Insuper notetur, ut advertit S. Franciscus Salesius, quod si unquam Spiritus Sancti afflatus mens nostra ad aliquem bonum affectum ante considerationem concitata fuerit, tunc, posthabita consideratione, locus dandus est affectibus, nam consideratio ad id deservit, ut affectus concitentur : quare, obtento fine, medium derelinquendum est.

222. Item summopere juvat petitiones in oratione repeteret, cum humilitate, et fiducia exposcendo à Deo suum ipsius lumen, peccatorum remissionem, perseverantiam, bonam mortem, paradisum, et in primis douum sui sancti amoris. Hortabatur S. Franciscus Salesius inter cæteras gratias postulandam esse cum animi vehementiori fervore divini amoris gratiam, quia (aiebat) obtento amore, omnes reliquæ gratiæ obtinentur. Igitur suffi-

cens erit animæ, si propter spiritus desolationem in qua reperitur, aliud facere non posset, sufficiens (dico) ei erit, ut repeatat hanc Davidis petitionem : *Deus, in adjutorium meum intende; Domine, adjuva me, festina mihi auxiliari.* Dicebat Ven. P. Paulus Segneri se experientia didicisse, nullum aliud exercitium esse animabus utilius in meditatione, quam iterum atque iterum petere, in nomine sive per merita Jesu Christi, qui nobis illam magnam jucundamque promissionem fecit, ut superius dictum est : « Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. »

223. Item expedit, in oratione, saltem in ipsius fine, aliquid deliberare, non solum in genere, ut evitare omnem culpam deliberatam etiam levem, et se totum Deo committere; sed etiam in particulari, ut est accuratius evitare aliquem defectum, in quem saepius offendit, aut vigilanter attendere ad aliquam virtutem, circa quam frequentiores habet occasiones se exercendi, ut tolerandi alicujus molestias, tali superiori, aut tali regulæ diligenter obediendi, et majus studium adhibendi, ut in tali et tali re desideria sua cohibeat; et ab oratione non discedendum, nisi aliquid in particulari deliberatum sit.

224. Denum conclusio orationis tribus actibus terminatur : 1. Gratiae Deo agantur de omnibus illustrationibus quæ in meditatione accepte sunt. 2. Proponatur omnes deliberationes factas fideliter observare. 3. Oretur æternus Pater, ut propter Jesum, et Mariam auxilium suum præbeat, ad fideliter execendum quod ei sponsum est. Et in fine orans commendet Deo animas Purgatorii, Prælatos Ecclesiæ, peccatores, et omnes sibi conjunctos, amicos, benefactores, recitando semel *Pater*, et *Ave*, quæ sunt omnium precium, quas à Christo et Ecclesia docti sumus, utilissimæ.

225. Antequam tamen ab oratione exeat, oportet (ut ait S. Franciscus Salesius) colligere fasciculos florum, ut totum diem illi olsiant, nimirum seligere præ cæteris unam, vel alteram rem, in qua anima magis se moveri sensit, ut reliquum diei illam recognitet. 2. Oportet operam dare, ut statim executioni mandet deliberationes factas, tam in parvi, quam magni momenti occasionibus, quæ nobis occurrit, ex gr. supererit cum mansuetudine molestias, quæ sibi inferuntur ab aliquo in se ira succenso; aut ut se mortificet in visu, auditu, loquendo. Et præcipue refert, ut cum silentio quantum possibile est conservet illos animi pios motus affectuum, quos in oratione Deus ei communavit, alioquin si statim ad actiones externas, et ad inutiles sermones divertet, illico fervor ille devotionis in oratione conceptus, tepescet, et irritus reddetur.

226. Præ cæteris demique director suum pœnitentem sedulè admonecat, ne orationem intermitat, neque ab illa aliquid temporis detrahat, præcipue in aridatis tempore, et nunquam turbetur, licet nimis et diu cognosceret animam in ariditate positam, ac omni devotionis fervore carentem. Quot aulici,